

Artikel 65. Tijdelijke pensioenen en onderstanden . . f 8 500,00

Artikel 66. Wachtgeld van gewezen burgerlijke ambtenaren 4 117,00

Artikel 67. Kosten van medailles, eeresabels en andere onderscheidingsteekenen en van gratificatiën aan de toekenning van medailles verbonden . . 10 000,00

Artikel 68. Gratificatiën . . 4 600,00
— f 1 452 817,00

Vide AFDEELING.

Ontvoorziene uitgaven.

Artikel 69. Onvoorziene uitgaven . . . 60 000,00
f 15 697 423,05

en alzoo tot een bedrag van *vijftien miljoen zeshonderd zeven en negentig duizend vierhonderd drie en twintig gulden vijf cent.*

Artikel 2.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der *artikelen 2a, 4, 5a, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66* en 67 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel 69* van dat hoofdstuk worden aangevuld.

Artikel 3.

Op *artikel 69* van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1893 behorende uitgaven, het voormeld Departement betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artikelen* van dat hoofdstuk.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Marine,

(2. VI. 2.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij het indienen van het Vide hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het jaar 1893 acht de ondergeteekende zich verplicht, nu daarop gelden worden aangevraagd voor de vernieuwing en versterking van het materieel, zijne denkbeelden uiteen te zetten en toe te lichten omtrent de inrichting der zeemacht.

Hoewel op vele punten niet zoo ver gaande als de commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 23 Maart 1890, n°. 28, is haar rapport toch in deze het uitgangspunt geweest voor de bepaling van hetgeen voor de defensie zal moeten geschieden, terwijl de wenken door de commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1889, n°. 27, gegeven, eveneens tot leidraad hebben gestrekt.

Het behoorlijk stellen der eischen waaraan onze marine zal moeten voldoen, hangt geheel af van het juist afbakenen der taak, die de zeemacht zal hebben te vervullen, en het komt er dus bovenal op aan die taak te omschrijven. Daarbij rekening te houden met den ongunstigen staat waarin de zeemacht verkeert en met de groote uitgaven, die gevorderd worden om hierin verbetering te brengen, is eene dringende noodzakelijkheid, en dit zal er vanzelf toe leiden om die taak te beperken zooveel naar immer mogelijk is.

Ondergeteekende meent de taak der zeemacht als volgt te moeten omschrijven:

- 1°. medewerken tot de verdediging van Nederland;
- 2°. medewerken tot het handhaven en beschermen van Nederlands soevereine rechten in en tot het verdedigen van de koloniën en bezittingen in andere werelddelen;
- 3°. medewerken tot het handhaven van de neutraliteit in Nederland en in de koloniën en bezittingen in andere werelddelen;
- 4°. beschermen van en houden van politietoezicht op de visscherij in de Noordzee;
- 5°. vlagvertoon in verband met oefening van het personeel buitengaats.

De verschillende punten vereischen eenige toelichting.

De vraag waarin de medewerking bij de verdediging des lands zal moeten bestaan, kan naar ondergeteekende's meening volgenderwijze worden beantwoord:

a. in het beletten van zoodanige blokkade der zeegaten, waardoor toevoer van proviand en steenkolen geheel zou worden gestremd;

b. in het beletten, in samenwerking met de landmacht, van eene landing op de kust;

c. in het, in samenwerking met de landmacht, verdedigen van de positiën: Stelling van den Helder, haven van IJmuiden, Stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet en Stelling van het Hollandsch Diep en

het Volkerak; zoomede het beletten van rivierovergangen en het verdedigen van water-accessen, die binnen de Nieuwe Hollandsche Waterlinie of binnen de Stelling van Amsterdam voeren;

d. in de verdediging van de Zuiderzee.

Het hier aangegevene strekt zich niet verder uit dan tot de verdediging van het Rijk, in verband met de vestingwet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64). Er is geen sprake van slag leveren in zee, niets wordt voorgesteld om in oorlogstijd eigen handel en scheepvaart te beschermen of dien des vijands afbreuk te doen. Het trachten toch naar dergelijke eischen zou onze financiële en personeele krachten verre te boven gaan.

Het heeft een punt van ernstige overweging uitgemaakt of onder het hierboven genoemde ook moest opgenomen worden het beletten van eene landing.

Ondergeteekende is daartoe overgegaan omdat, hoewel niet ontkennende dat onze scheepsmacht in vele gevallen wel niet sterk genoeg zal zijn om eene machtige vloot, die een transportvloot convooiert het hoofd te bieden, bij de overtuiging heeft, er zich toch gunstige omstandigheden kunnen voordoen, die het gebiedend noodzakelijk zullen maken de kans om den vijand in zijn aanval te belemmeren, niet te laten voorbijgaan.

Door de aanwezigheid van daartoe geschikte schepen, zullen onze toegangen uit zee niet door eene kleine macht kunnen worden geblokkeerd; evenmin zal het dan voor de vijandelijke schepen raadzaam zijn ten anker te komen en komt onze torpedovloot tot haar recht. Wanneer de kustlichten gedooft, de tonnen en merken weggenomen zijn, zal het blokkeeren alleen mogelijk wezen indien de vijand lichtschepen of tonnen plaatst, en dit moet belet worden door schepen, die ook buiten de zeegaten kunnen optreden. Het streng volhouden van de blokkade eischt alsdan zooveel inspanning, dat de kansen om daar doorheen te breken voor ons gunstig worden.

Bij het overwegen der vraag in hoeverre de zeemacht met de landmacht moet medewerken bij het verdedigen der maritieme positiën, is uitgegaan van het beginsel, dat het verdedigen van havens, reeden en vaarwaters zooveel mogelijk aan vaste sterkten moet worden toevertrouwd, waar noodig bijgestaan door drijvend materieel.

De Texelsche zeegaten, de haven van IJmuiden, het zeegat van den Hoek van Holland, de Goereesche zeegaten, het Hellegat en ook Amsterdam aan de zijde der Zuiderzee, moeten dus zooveel mogelijk door vaste sterkten worden beschermd; het daar te bezigen drijvend materieel zal tot een minimum kunnen beperkt worden.

Groot gewicht moet worden gehecht aan het meesterschap op de Zuiderzee, dewijl voor de verdediging van Amsterdam het bezit van die binnenzee voor ons van overwegend belang is te achten. De verdediging van de Zuiderzee dient aan de zeemacht te worden opgedragen, zonder dat daarbij sprake kan zijn van samenwerking met de landmacht.

Voor het sub 1 bedoelde gedeelte van de taak der zeemacht kan beschikt worden over:

- 5 ramschepen,
- 12 monitors,
- 5 riviervaartruigen,
- 30 stoomkanonneerbooten,
- 15 groot model torpedobooten,
- 22 klein model torpedobooten.

De drie eerstgenoemde categorieën zijn gepantserd, de overige ongepantserd.

Vier ramschepen dateeren van 1867—70, dus van de eerste dagen der pantsering; het vijfde, de *Reinier Claeszen*, is nog niet geheel gereed. Konden vijf en twintig jaar geleden de 4 eerstbedoelde vaartuigen doelmatig genoemd worden, trots kostbare wijzigingen, voornamelijk in de bewapening, kunnen zij thans bezwaarlijk meer den toets van krachtige oorlogswapenen doorstaan. In vaart staan zij belangrijk achter bij de schepen van den tegenwoordigen tijd, die 15, 16 en meer knopen als proeftocht snelheid gedurende meerdere uren moeten kunnen

volhouden, terwijl *Buffel* en *Guinea* het niet verder brengen dan 8 à 9 mijl, — een nadeel nog van te meer belang omdat het gepaard gaat met andere tekortkomingen, zooals het voeren van slechts één zwaar kanon, het ontbreken van kanonnen van middelbaar kaliber en van snelvurend geschut, krachtiger dan 3,7 cM, het gemis van een pantserdek en van voldoende zijpantser (de verticale ijzeren platen hebben slechts op enkele plaatsen een maximum dikte van 152 m.M.), het niet bezitten van torpedobewapening, het niet verzekerd zijn van voldoende drijfvermogen ten gevolge van oudere constructie, het twijfelachtige van de sterkte van den ram.

Ofschoon in enkele gebreken der ramschepen wel eenigermate zoude zijn te ontmoet te komen, zou dit slechts kunnen geschieden ten koste van groote sommen, die het niet verantwoord mag genoemd worden daaraan te besteden.

De monitors zijn eveneens verouderde schepen; de vaart bedraagt slechts 6 à 7 knopen, het ijzeren zijpantser is, behalve op de *Draak* waar het van 140 tot 200 m.M. bedraagt, slechts 114 tot 140 m.M. dik. Zij zijn onvoldoende zeewaardig en bij minder gunstig weder in de zeegaten zelfs niet overal bruikbaar.

In ondiepe vaarwaters, waar geen schepen te wachten zijn, die belangrijk dieper gaan, en in later te noemen gevallen, kunnen onze monitors nog worden gebezigd, daar hun — al schieten zij ook in menig opzicht te kort — alsdan nog immer strijdwaarde moet worden toegekend.

De vier riviervaartruigen van het type *Isala* zijn nog bruikbaar en geschikt te achten voor den dienst, die in oorlogstijd van hen gevergd zal worden. Het vijfde vaartuig, de *Vahalis*, is minder goed, maar kan toch voorloopig nog als bruikbaar beschouwd worden.

De stoomkanonneerbooten, waarvan de groote met een kanon van 28 cM, de kleine met een kanon van 21 cM. zijn gewapend, loopen slechts 6 à 7 mijl en zijn geheel onbeschermd. Zij mogen niet geacht worden aan de matige eischen te voldoen, die men aan een klein oorlogsschip kan stellen. Met het oog op hun zwaar geschut zullen zij in enkele gevallen nog diensten kunnen presteeren.

De 15 groot model torpedobooten zijn over het algemeen goed, evenals de nieuwere klein model booten, terwijl ook van de overige booten, op eene enkele uitzondering na, nog diensten kunnen worden verwacht. Is het echter noodig aan de laatsbedoelde groote reparatiën te verrichten, dan zal het overweging verdienen liever vaartuigen van een nieuwer type aan te bouwen.

Voor het onder 2 bedoelde zijn bestemd:

- 2 ramtorenschepen,
- 1 pantserdektorenschip,
- 6 ijzeren schroefstoomschepen 1ste klasse,
- 1 houten schroefstoomschip 1ste klasse,
- 1 schroefstoomschip 3de klasse (composite),
- 4 schroefstoomschepen 4de klasse (composite of ijzer gezinkt).

De ramtorenschepen *Prins Hendrik der Nederlanden* (1865—66) en *Koning der Nederlanden* (1871—74) kunnen op ongeveer dezelfde gronden als hierboven bij de ramschepen vermeld, niet meer geacht worden aan de eischen van den tegenwoordigen tijd te voldoen, terwijl bovendien de wapening van de torens nog bestaat uit het oude voorlaadgeschut, waarmede zij aanvankelijk werden uitgerust en de wijzigingen, die op de ramschepen zijn toegepast, bij hen zijn achterwege gebleven. Het pantserdektorenschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*, waarvan goede verwachtingen worden gekoesterd, zal eerst in 1893 of 1894 voor den dienst gereed kunnen zijn.

De ijzeren schroefstoomschepen 1ste klasse, waarvan één gekoperd en de andere gezinkt, zijn ongepantserde en onbeschermd schepen van matige snelheid. Voor oefeningstochten zijn zij bruikbaar en zullen zij waarschijnlijk nog zeer lang bruikbaar blijven, maar strijdwaarde kan hun niet worden toegekend.

Het houten schroefstoomschip *Van Galen*, voor oorlogsdiensten geen waarde bezittende, is oud en zal vermoede-

lijk ook voor oefeningstochten niet lang meer kunnen worden gebruikt.

De kleinere schroefstoomschepen, hoewel als oorlogsvaartuigen vrij wel waardeloos, mogen nog geschikt geacht worden voor stationsdiensten in West-Indië en voor oefeningsreizen.

Voor het 3de gedeelte harer taak staan der zeemacht dezelfde schepen ten dienste die onder 1°. en 2°. zijn vermeld, en mag opgemerkt worden dat, waar de macht voldoende is voor de beide eerstgenoemde punten, zij ook kan beschouwd worden als genoegzaam sterk om tot de handhaving der neutraliteit mede te werken.

De bescherming van en het politietoezicht op de visscherij in de Noordzee is opgedragen aan een stoomschoner en een zeilschooner, waarbij eerlang gevoegd zal worden een stoomvaartuig, opzettelijk voor het doel aangebouwd. Deze macht, die, zoo noodig, nog versterkt kan worden met een schroefstoomschip 4de klasse, mag als voldoende beschouwd worden.

Vlagvertoon in verband met de oefening van het personeel buitengaats, kan vooralsnog toevertrouwd blijven aan de schroefstoomschepen 1ste, 3de en 4de klasse. In de eerste tijden zal dit materieel bij behoorlijk onderhoud daartoe nog in genoegzame sterkte aanwezig zijn.

Tot de verdediging van Nederland, dat is dus voor het eerste gedeelte der boven aangegeven taak, worden, met gebruikmaking zoover mogelijk van het bestaande, geacht noodig te zijn:

Voor de *Texelsche zeegeaten*:

drie betrekkelijk groote schepen van ± 3400 ton waterverplaatsing (type A);

drie kleinere vaartuigen van ± 400 ton waterverplaatsing (type B);

zes vischtorpedobooten groot model;

zes spartorpedobooten.

Voor *IJmuiden*:

een schip type A;

vier vischtorpedobooten groot model;

twee stoomkanonneerbooten, en

twee torpedobooten klein model.

Voor het zeegeat van den *Hoek van Holland*:

een schip type A;

vier vischtorpedobooten groot model;

twee stoomkanonneerbooten, en

twee torpedobooten klein model.

Voor de *Goereesche zeegeaten*:

een schip type A;

de *Reinier Claeszen*, de monitors *Draak* en *Matador*;

drie vaartuigen type B;

vier vischtorpedobooten groot model, en

vier torpedobooten klein model.

Voor het *Hollandsch Diep* en *Volkerak*:

zes vaartuigen van ± 100 ton waterverplaatsing (type C);

twee torpedobooten klein model;

waarmede volstaan zal kunnen worden voor de ondergeschikte taak, die de zeemacht hier te vervullen zal hebben.

Twee der bestaande monitors zullen op het *Hollandsch*

Diep gestationneerd kunnen worden om het overtrekken door vijandelijke troepen te beletten.

Bovendien twee der bestaande monitors op de *Maas* en het *Scheur*.

Voor de *boven-rivieren* en de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie* zijn de aanwezige riviervaartuigen voldoende.

Voor de *Zuiderzee*:

waar de verdediging van de toegangen tot die zee en ook van de kom uitsluitend behoort tot de taak der zeemacht, moet gerekend worden op zorgvuldige bewaking en afsluiting van de oostelijke havens en toegangen.

Zes der bestaande monitors moeten, niettegenstaande hunne gebreken, nog bestemd worden voor dit doel, terwijl ook van het zware geslacht aan boord der groot model stoomkanonneerbooten nog partij dient getrokken te worden, door deze op ondiep water, zooveel mogelijk buiten bereik van den vijand op te stellen.

Bovendien zullen moeten beschikbaar zijn een achttal kleine vaartuigen van ± 200 ton waterverplaatsing (type D) en een twintigtal torpedobooten, waarvan 10 van groot en de overige van klein model.

Door de vervanging van het thans in den Indischen Archipel aanwezige auxiliair eskader door drie moderne schepen, waarbij de *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*, één *éclairleur* en een vijftal vischtorpedobooten moeten gevoegd worden, zal onze scheepsmacht aldaar wel op bescheiden voet zijn ingericht en natuurlijk niet bestand zijn tegen krachtige eskaders, die de groote zeemogendheden naar onze koloniën zouden kunnen zenden, maar mag toch worden aangenomen, dat zij voldoende zal zijn om op te treden tegen indringers, die een coup de main willen wagen en zelfs om eene geconvoyeerde transportvloot die een landingsleger zou trachten over te voeren, gevoelig afbreuk te doen.

Het is voor den ondergeteekende eene uitgemaakte zaak dat waar, om niet te belangrijke offers van de schatkist te vergen, de eischen voor Nederlandsch-Indië zóó beperkt zijn moeten worden als hier thans heeft plaats gehad, met den meesten ernst zal moeten gelet worden op tijdige aflossing, opdat de schepen steeds in volkomen zeewaardigen en strijdvaardigen toestand verkeerden en niet, zooals nu herhaaldelijk voorkomt, aan een der etablissementen in Indië in herstelling moeten worden opgenomen. Kunnen uit den aard der zaak daar niet alle herstellingen worden vermeden, in den regel zal elke reparatie van eenig belang in Nederland behooren te worden uitgevoerd. Torpedobooten echter, eenmaal in Indië, zullen van daar niet mogen worden terugverwacht.

Ware het mogelijk één type te kiezen, dat zoowel voor Nederland als voor Indië kon gebezigd worden, dan zou bij het voordeel der eenvormigheid ook groot gemak bij de aflossing zijn gewonnen, en ondergeteekende gelooft, na rijpe overweging van de te stellen eischen, er in geslaagd te zijn dat type te vinden.

Deze schepen (het type A) moeten uit den aard der zaak zoo krachtig mogelijk zijn; doch in verband met verschillende toestanden, waaraan of niet, of alleen met groote uitgaven te veranderen is, zijn zij in hunne afmetingen beperkt. Hun diepgang moet rekening houden met de diepte der zeegeaten, hun wijde is gebonden aan de wijde van onze sluizen en dokken, en in verband daarmede is ook de lengte beperkt om van eene voldoende manoeuvreervaardigheid verzekerd te zijn, en geheel afgescheiden van de wenschelijkheid om de kosten zoo laag mogelijk te houden, komt men daardoor tot schepen, die belangrijk kleiner zijn dan de strijders en kruisers van de groote zeemogendheden.

In deze schepen moet getracht worden het weerstandsen het aanvalsvermogen groot te doen zijn, en er dient een innig verband te bestaan tusschen het defensieve en het offensieve.

Bovenstaande beschouwingen hebben geleid tot een ontwerp waarvan de voornaamste gegevens zijn:

lengte over alles	86,20 M.
wijde	14,30 >
diepgang	5,10 >

waterversplaatsing 3400 ton
vaart met matig geforceerden trek 16 mijl.

Bewapening:

2 kanons 21 c.M. in barbette vooruit,
1 „ 21 „ met schild achteruit,
2 „ 15 „ „ schilden in de zijden, vurende
van recht vooruit tot recht achteruit,
6 „ 7,5 „ snelvurend, op het brugdek,
4 „ 3,7 „ snelvurend, in de geschutmarsen.

Torpedobewapening:

één lanceerbuis in elke zijde,
één heklanceerinrichting.

Ramsteven.

Bescherming:

pantserdek $\pm$ 6 c.M. in de zijden en $\pm$ 4 c.M. midscheeps,
gordelpantser 15 c.M., voor en achter verminderende tot
10 c.M.,

pantser commandotoren 24 c.M.,
„ barbettetoren 24 „

Met de vaartuigen type B worden bedoeld vaartuigen van $\pm$ 400 ton waterversplaatsing, gewapend met 2 snelvurende kanons van 7,5 c.M. en 4 snelvurende kanonnen van 5 c.M. en waarvan de vaart ongeveer 22 mijl zal bedragen, voornamelijk bestemd voor eclaireursdienst, plaatselijke verdediging en om den vijand te beletten de zee-gaten te betonnen. In overweging is om deze scheepjes onder water vooruit van een lanceerinrichting voor vischtorpedo's te voorzien.

De vaartuigen type C van $\pm$ 100 ton waterversplaatsing en 15 d.M. diepgang, 13 à 14 mijl loopende, zullen bewapend worden met 2 snelvurende kanonnen van 5 c.M. en 4 revolverkanonnen van 3,7 c.M.

Onder de vaartuigen type D worden verstaan scheepjes van nagenoeg 200 ton waterversplaatsing en 19 d.M. diepgang, met $\pm$ 22 mijls vaart, en die, behalve eene lanceerinrichting voor vischtorpedo's, als bewapening voeren één snelvurend kanon van 7,5 c.M., één van 5 c.M. en vier revolverkanons van 3,7 c.M.

Wat de torpedobooten aangaat zal, zoowel voor de groot als voor de klein model booten, getracht moeten worden naar het beste wat op dit gebied te verkrijgen is, door de aanschaffing althans van één voorbeeld bij een fabrikant, die zich voornamelijk ten doel stelt torpedobooten te verwaardigen.

Het vorenstaande samenvattende worden dus nog noodig geacht voor Nederland:

6 schepen type A à f 2 800 000 per stuk is f 16 800 000	
6 „ „ B „ 425 000 „ „ „ 2 550 000	
6 „ „ C „ 70 000 „ „ „ 420 000	
8 „ „ D „ 250 000 „ „ „ 2 000 000	
13 groot model torpedobooten „ 125 000 „ „ „ 1 625 000	
4 klein model torpedobooten „ 90 000 „ „ „ 360 000	

en voor Oost-Indië:

4 (1) schepen type A à f 2 800 000 per stuk is f 11 200 000	
1 aviso-éclaireur à f 750 000 per stuk is f 750 000	
5 groot model torpedobooten „ 125 000 „ „ „ 625 000	

Totaal f 36 330 000

waarvan afgetrokken kan worden de artillerie, die op het bestaande materieel beschikbaar komt, stel 900 000

dan zou dus voor de geheele hervorming van het materieel gevorderd worden . . . f 35 430 000

Wat het personeel betreft, dat voor de samenstelling der zeemacht zooals de andergeteekende die wenscht, noodig zal zijn, zij vermeldt dat de koppensterkte in *vredestijd*, als gerekend wordt op het in dienst houden van twee schroefstoomschepen der 1ste klasse voor oefening buitengaats en op de tegenwoordige sterkte der Indische militaire marine, niet talrijker behoeft te zijn dan de koppensterkte waarop thans voor *vredestijd* moet worden gerekend.

Uit den aard der zaak zal die verhouding in *oorlogstijd*, bij het zooveel talrijker en krachtiger nieuwe materieel, minder gunstig zijn. Eene berekening van hetgeen alsdan noodig zal zijn, als al het nieuwe materieel zal zijn aangeschaft, geeft een verschil van 1054 koppen in meer. Hieronder is evenwel begrepen een aantal van 564 zeemiliciens meer dan thans benoodigd, die door den dienstplicht kunnen worden geleverd, zoodat 490 koppen op andere wijze zullen moeten worden gevonden. De oprichting van eene vrijwillige marinereserve, waarvan de samenstelling bij het Departement van Marine in studie is, zal, naar men hoopt, voor een groot deel in dat meerder benoodigd getal voorzien. Wat dan nog ontbreekt zal door gewone vrijwilligers moeten worden aangevuld. Misschien zal het trouwens gaandeweg mogelijk blijken, de koppensterkte voor de Indische militaire marine benoodigd in te krimpen.

Nog moet worden opgemerkt dat om teleurstellingen te voorkomen, de bemanningen der nieuwe schepen ruim zijn geraamd en het dus geenszins onmogelijk is, dat in de praktijk blijken zal hierop nog kan worden bezuinigd.

Hoezeer ook eene spoedige aanschaffing van het nieuw te bouwen materieel wenschelijk zoude wezen, vermeent de ondergeteekende dat, met het oog op de zware financiële offers, die hiertoe noodig zijn, eene verdeeling der uitgaven over een tiental jaren gewettigd mag heeten.

Daartoe is op de onderwerpelijke begroting eene som van f 3 366 000 voor nieuwen aanbouw gebracht, waarmede het de bedoeling is den bouw van de *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* te voltooien en tevens drie schepen van het type A op stapel te zetten, één op de Rijkswerf te Amsterdam en twee op particuliere werven, bij voorkeur, wanneer billijke prijzen zijn te bedingen, in Nederland.

Ofschoon de begroting voor 1893 daardoor eene aanzienlijke verhooging heeft ondergaan, is het waarschijnlijk dat deze verhooging voor volgende jaren niet zal voortduren, omdat er goeie grond bestaat om te verwachten dat overeenstemming zal worden bereikt tusschen de Departementen van Marine en Koloniën over de herziening van het Koninklijk besluit van 16 November 1866, n° 80, regelende de verdeeling der kosten van de marine in Indië.

Die herziening, welke nog slechts wacht op de behandeling van een door den Minister van Koloniën voorgestelde wijziging van de Indische comptabiliteitswet, zal vermoedelijk eene vermindering van uitgaven ten laste der Staatsbegroting ten gevolge hebben.

Het eindcijfer van dit hoofdstuk der Staatsbegroting bedraagt f 15 697 423,05, tegen f 14 199 240,20 voor 1892 toegestaan.

(1) Waaronder een voor aflossing.

Art. 23. Aanschaffing van
werfstoomwerktuigen, met. . f 11 200,00

Totaal minder . . ————— f 222 970,00

Blijft meer . . f 1 277 030,00

Uit het vergelijkend overzicht betreffende de sommen voor deze afdeling thans aangevraagd en voor 1892 toegestaan, als bijlage A bij deze memorie gevoegd, blijkt dat:

voor aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen wordt gevraagd f 3 366 000, zijnde f 1 648 100 meer dan voor 1892 werd toegestaan;

voor herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst f 1 188 350, derhalve f 142 800 minder dan voor 1892 werd toegestaan;

voor conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen f 154 800, derhalve gelijke som als voor 1892 werd toegestaan;

voor aankoop, aaumaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad f 585 850, derhalve f 900 minder dan voor 1892 werd toegestaan;

voor aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's f 358 600, derhalve f 152 900 minder dan voor 1892 werd toegestaan;

voor aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen; aanbouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen f 426 710, derhalve f 63 200 minder dan voor 1892 werd toegestaan;

voor algemeenen dienst en proefnemingen f 338 200, derhalve f 11 270 minder dan voor 1892 werd toegestaan.

De bij deze begrooting voor nieuwen aanbouw aangevraagde sommen moeten strekken om, in verband met het hierboven ontwikkelde plan tot reconstructie van de vloot, allereerst in aanbouw te brengen een drietal van de daarbij bedoelde ramschepen en tevens om den bouw van het panserdektorschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* op 's Rijks werf te Amsterdam te beëindigen.

De werkzaamheden aan dit schip werden met kracht voortgezet; de tewaterlating wordt in dit najaar te gemoet gezien.

Zooals reeds gezegd, is het voornemen van de op stapel te zetten ramschepen één op de Rijkswerf te doen bouwen en de beide anderen aan de particuliere nijverheid toe te vertrouwen.

Men rekent den aanbouw van het eerste schip, in verband met de nog onderhanden werkzaamheden op de werf, tot een vierde gedeelte te kunnen voltooien, terwijl de kosten van de beide anderen met de aangevraagde gelden voor twee vijfden kunnen bestreden worden.

Voor voorzieningen en herstellingen aan rompen, machines en inventarissen van de schepen en vaartuigen, die voor nieuwe bestemmingen weder gereed moeten gemaakt worden, zijn de vereischte sommen uitgetrokken.

Die sommen konden uit den aard der zaak slechts ten ruwste worden geraamd, daarbij ten grondslag nemende de kosten, vroeger voor dergelijke schepen onder soortgelijke omstandigheden noodig gebleken.

Behalve de gewone onderhoudsvoorzieningen komen geen andere extra onkosten voor het oudere gepantserde materieel op de begrooting voor, dan die voor ketelreparatie van de monitors *Haai* en *Panther*.

Van de schepen voor algemeenen dienst komen de werkzaamheden aan het schroefstoomschip 1ste klasse *Tromp* gereed. Het schroefstoomschip 1ste klasse *Johan Willem Friso* moet na terugkomst van een winterkruistocht in de Middellandsche Zee gereed worden gemaakt voor een tocht in de Noordzee en daarna voor een nieuwen winterkruistocht.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *Van Speyk* moet na terugkomst van de in het najaar te ondernemen reis, in

Juni 1893 gereed gemaakt worden voor zijne nadere bestemming.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *De Ruyter* zal, na in het voorjaar door het schroefstoomschip 3de klasse *Alkmaar* als stationsschip te Curaçao te zijn afgelost, buiten dienst worden gesteld, ten einde de noodige voorzieningen te ondergaan.

Het schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* moet na buitendienststelling de noodige voorzieningen ondergaan.

Het schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* zal als politiekruiser bij de diepzeevisscherij in den loop van 1893 door den stoomschooner *Zeehond* worden vervangen en wordt daarna zooveel noodig hersteld.

De *Bellona* wordt als artillerie-instructieschip in dienst gesteld, waardoor het schroefstoomschip 4de klasse *Aruba* weder kan worden opgelegd, terwijl de drijvende batterij *Salamander* door de *Heldin* als exercitiebatterij wordt vervangen.

In aansluiting aan hetgeen bij de Memorie van Toelichting van de vorige begrooting werd vermeld, kan aangaande de werkzaamheden, welke tot 1 Juli 1892 op 's Rijks werven werden verricht of aan particulieren opgedragen, het volgende worden medegedeeld.

's Rijks werf te Amsterdam.

De bouw van het ramschip *Reinier Claeszen* en van het pantserdektorschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden* werd voortgezet. Eerstgenoemd schip werd 21 November 1891 met goed gevolg te water gelaten en zal vermoedelijk in het laatst van 1892 gereed komen. De *Koningin Wilhelmina* zal in het najaar van 1892 te water worden gelaten.

Het artillerie-instructieschip *Bellona* en de stoomschooner *Zeehond*, laatstgenoemde bestemd voor het politietoezicht op de visscherij in de Noordzee, werden respectievelijk 9 April en 4 Mei 1892 te water gelaten en worden verder afgebouwd.

De torpedobooten *Lamongan* en *Makjan* kwamen in September en November 1891 gereed en werden overgevoerd naar Willemsoord. De *Lamongan* werd 1 October in dienst gesteld en de *Makjan* in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

De torpedoboot *Nobo* deed 24 Juli 1891 te Vlissingen een welgeslaagden proeftocht en werd daarna weder naar Amsterdam overgevoerd om verder afgewerkt te worden. In December gereed gekomen, werd zij overgevoerd naar Hellevoetsluis en daar in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

De torpedoboot *Goentoer* bleef nog ter beschikking van de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam. Daar het niet mocht gelukken, den stoomketel van deze torpedoboot zoodanig te voorzien, dat de gehouden proeftochten een bevredigend resultaat opleverden, zal door den fabrikant een nieuwe stoomketel geleverd worden, die in September 1892 gereed moet zijn.

De torpedobooten XXI en XXII werden afgebouwd en in November 1891 respectievelijk naar Willemsoord en Hellevoetsluis overgevoerd, om in de 1ste klasse van reserve te worden opgenomen.

De torpedoboot III, welke 25 Juli 1891 te water werd gelaten, is 18 Augustus daaraanvolgende ter beschikking van den fabrikant gesteld voor het inzetten der werktuigen. Bij den eersten proeftocht te Vlissingen op 24 October 1891 sprongen eenige viaapijpen lek. Nadat daarin was voorzien, deed de boot een nieuwen proeftocht op 3 November daaraanvolgende, welke uitstekend slaagde.

Na ter verdere afwerking te Amsterdam teruggekeerd te zijn, was de boot in December 1891 gereed, en werd zij naar Hellevoetsluis overgevoerd, om in de 1ste klasse van reserve te worden opgenomen.

De monitor *Cerberus* kreeg een geschutmast, werd 14 Juni 1892 uit dienst gesteld, zal van nieuwe stoomketels worden voorzien, en herstellingen aan de werktuigen ondergaan.

De monitor *Tijger* werd insgelijks van een geschutmast voorzien en met gelijken datum ter vervanging van de *Cerberus* in dienst gesteld.

De stoomkanonneerboot *Lynx* onderging na de uitdienststelling eenige voorzieningen aan de stoomketels.

De voorzieningen aan torpedoboot IX werden in November 1891 beëindigd; de boot werd naar Willemsoord overgevoerd, en na gehouden proeftocht op 25 November in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

Voorts werden aan de overige in dienst en in reserve zijnde schepen en vaartuigen de noodige voorzieningen verricht.

's Rijks werf te Willemsoord.

Het ramschip *Schorpioen* was in September 1891 gereed en werd weder in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

De herstellingen aan het ramschip *Stier* bij de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam, werden beëindigd, zoodat het schip, na terugkeer te Willemsoord in November 1891, in de 1ste klasse van reserve kon worden opgenomen.

De voorzieningen aan den rammonitor *Luipaard*, waaronder het verhoogen van den commandotoren, werden voortgezet en in Juni 1892 ten einde gebracht.

De monitor *Krokodil* keerde na afloop der te Hellevoetsluis ondergane voorzieningen, in October 1891 naar Willemsoord terug en werd aldaar in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

De monitor *Bloedhond* zal eerstdaags van eene nieuwe installatie voor electrisch zoeklicht worden voorzien.

De torpedoboot *Habang* onderging na de uitdienststelling eenige herstellingen.

De torpedoboot *Krakatau*, die lekke vlampijpen had gekregen, werd van nieuwe ijzeren vlampijpen met koperen uiteinden voorzien en hield met den aldus voorzien stoomketel den 14den Juni 1892 een welgeslaagden proeftocht.

De herstellingen aan torpedoboot XIV, bij de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam, werden beëindigd, en de boot werd, na eenige proeftochten, in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

Van torpedoboot XV werden de lanceerbuizen en de stuurinrichting gewijzigd.

De voorzieningen aan het schroefstoomschip 1e klasse *Tromp* werden voortgezet en zullen weldra beëindigd zijn.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden* onderging na den zomerkruistocht in de Noordzee, van 11 Juli tot 19 Augustus 1891, eenige herstellingen en vertrok 10 October daaraanvolgende naar Oost-Indië.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *Johan Willem Friso*, 15 Mei 1892, te Texel binnengekomen, ondergaat eenige voorzieningen en wordt voor eene nieuwe reis gereed gemaakt.

Aan het schroefstoomschip 1ste klasse *Van Speijk*, 29 Mei 1892 uit Oost-Indië te Texel binnen, worden de noodige herstellingen aan romp, ketels en werktuigen verricht om het schip voor eene nieuwe reis gereed te maken.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *Van Galen*, 13 Juni 1892 uit Oost-Indië teruggekeerd, wordt voor eene nieuwe reis derwaarts in gereedheid gebracht.

De herstellingen aan het schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* kwamen gereed en het schip werd 16 Maart 1892 in dienst gesteld.

De stoomschoner *Dolfijn* onderging eenige wijzigingen aan het tuig en andere inrichtingen.

Aan de schepen in dienst en in reserve werden de noodige voorzieningen verricht, terwijl de twee aangebouwde stoomsloepen van 30' voor den dienst gereed kwamen.

's Rijks werf te Hellevoetsluis.

De monitor *Wesp* werd, na de ondergane voorzieningen, 1 Juli 1891 weder in de 1ste klasse van reserve gebracht.

De voorzieningen aan den monitor *Krokodil* kwamen in October 1891 gereed.

De monitor *Matador* was van October 1891 tot Januari 1892 uit de reserve, om eene verhooging van den commandotoren te ondergaan, terwijl de geschutmast werd verplaatst en eenige kleine wijzigingen werden aangebracht, om de kanons van 28 c.M. A. vooruit een geheel vrij veld te geven.

Het ramschip *Buffel* onderging eenige herstellingen aan de stoomketels en werktuigen, die door de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam werden uitgevoerd. Het schip was 1 Mei 1892 voor den dienst gereed en werd weder in de 1ste klasse van reserve gebracht.

Aan de machines van den monitor *Draak* en de stoomkanonneerboot *Hydra* werden na de buitendienststelling eenige herstellingen verricht.

Het stoomriviervaartruig *Isala* keerde in het laatst van Juli 1891, na gereedheid der herstellingen door de Koninklijke Maatschappij De Schelde, te Hellevoetsluis terug en werd in de 1ste klasse van reserve opgenomen.

De torpedoboot VII werd van een nieuwen stoomketel voorzien en onderging eenige herstellingen aan romp en werktuigen.

Aan den romp en de werktuigen van torpedoboot II werden eenige herstellingen verricht.

De torpedoboot *Idjen* onderging eenige voorzieningen aan stoomketel en machines.

De in aanbouw zijnde stoombarkas en stoomsloep van 30' kwamen gereed, terwijl de bouw van een werkvaartuig en twee munitielichters werd voortgezet. Twee nieuwe stoomsloepen van 30' werden in aanbouw gebracht.

De distilleertoestellen van de stoomkanonneerbooten *Fret* en *Bever* werden weggenomen.

Voorts ondergingen de in dienst en in reserve zijnde schepen de noodige voorzieningen.

Met GEBR. STORK EN C^o. te Hengelo werd gecontracteerd voor de levering van 2 nieuwe ketels voor Hr. Ms. stoomkanonneerboot *Vos*, een nieuwen stoomketel voor de marinebakkerij te Willemsoord en 2 stoomketels voor de smederij te Hellevoetsluis.

Aan de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam werd opgedragen de uitvoering van verschillende werkzaamheden aan de werktuigen van Hr. Ms. stoomschepen *Johan Willem Friso* en *Van Galen*; het vernieuwen van de stoompijpen in de ketels van Hr. M. ramschip *Buffel*; de levering van een stoomlier met ketel voor de werf te Willemsoord en 1 staanden stoomketel voor het proefnemingsgebouw te Amsterdam.

Met de Maatschappij De Maas te Rotterdam werd contract gesloten voor de levering der werktuigen voor Hr. Ms. stoomschoner *Zeehond* en van 4 stellen werktuigen en ketels voor stoomsloepen.

De Koninklijke Maatschappij De Schelde te Vlissingen leverde de scheepslensleiding voor Hr. Ms. ramschip *Reinier Claeszen*, nieuwe werktuigen voor Stoombarkas 7, voerde de verwisseling van de hooge druk-cylinders in de houtzagerij te Amsterdam uit, en werd belast met den aanmaak van 2 nieuwe ketels voor Hr. Ms. monitor *Cerberus*.

Aan de Nederlandsche Fabriek van werktuigen en spoorwegmaterieel te Amsterdam werd toevertrouwd de levering van puntgranaten, de aanmaak enz. van de scheepslensleiding voor Hr. Ms. pantserlektorenschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*, van een stalen mast met geschutmars voor Hr. Ms. ramschip *Reinier Claeszen*, van nieuwe ijzeren cylindere voor de stuurinrichting van Hr. Ms. stoomriviervaartruigen *Rhenus*, *Mosa* en *Merva* en van nieuwe ketels voor Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *De Ruyter*.

Met de Koninklijke Nederlandsche Grofsmederij te Leiden werd gecontracteerd voor de levering en herstelling van ankers, kettingen en toebehooren, voor de vervaardiging van een ijzeren roer voor Hr. Ms. rammonitor *Panther* en voor het veranderen van het gepantserd luikhoofd voor Hr. Ms. rammonitor *Draak*.

Met H. en J. SUYVER te Amsterdam, voor de vervaardiging van 3 stoomketels voor sloepen van 39' en een stoomketel voor Stoombarkas 8.

Met SIMPSON, STRICKLAND EN C^o. te Dartmouth, voor ketel en machines van de te Hellevoetsluis gebouwde stoombarkas.

Contracten werden aangegaan met W. C. en K. DE WIT te Amsterdam voor Harfields stoomankerspillen voor Hr.

Ms. artillerie-instructieschip *Bellona*, stoomschooner *Zeehond* en pantserdektorenschip *Koningin Wilhelmina* en voor een stoomstuurinrichting voor Hr. Ms. stoomschooner *Zeehond*.

HUYGENS en VAN GELDER te Amsterdam voerden werkzaamheden uit aan Hr. Ms. fregat *Anna Paulowna* en leverden een stalen mast voor Hr. Ms. stoomschooner *Zeehond*.

VAN DORSSER en TERHORST te Dordrecht leverden een stalen mast met geschutmars voor Hr. Ms. artillerie-instructieschip *Bellona* en met CH. REMY en BIENFAIT te Amsterdam werd gecontracteerd voor inrichting enz. van stoomverwarming en kunstmatige ventilatie aan boord van dien bodem, terwijl nog aan het technisch bureau NIERSTRASZ te Amsterdam de levering der elektrische verlichting is opgedragen.

Contracten werden gesloten:

met V. J. DEJEVIJ te Amsterdam voor het verwisselen van den stoomketel aan den stoomlichter op de werf te Amsterdam;

met LANDRÉ en GLINDERMAN te Amsterdam voor de levering van een vlakwalmaschine en 2 millingmachines;

met HOTZ en Co. te Rotterdam voor de levering van pantserplaten voor Hr. Ms. ramschip *Reinier Claeszen*, terwijl die firma voor dien bodem bovendien nog de cellulose leverde;

met de Gezamenlijke Buskruitmakers van Noordholland, Utrecht en Zeeland voor buskruit;

met wed. J. L. CRUVEL te Amsterdam voor het inrichten van de *Heldin* tot exercitie-batterij; en

met ED. DE BRAUMONT te Maastricht voor de levering van revolvers.

STEVEN en STRUTHERS te Glasgow leverden een voorstevens, een achterstevens en een roergeraamte voor Hr. Ms. pantserdektorenschip *Koningin Wilhelmina* en CH. CLIFFORD en SONS lim^d. te Birmingham, naval brass bouten voor dien bodem.

Met de Maschinenbau Actien Gesellschaft te Berlijn, vormals Schwarzkopff werd gecontracteerd voor de levering van een torpedokanon, van torpedo's en waarloze deelen en van eene torpedo-inrichting voor Hr. Ms. ramschip *Reinier Claeszen*.

Met de Deutsche Metallpatronenfabrik LORENZ te Karlsruhe voor hulzen, slaghoedjes en patronen.

Met FRIED. KRUPP te Essen voor snelvurende kanons, affuiten, granaten, enz.

Met WOLFF en Co. te Walsrode voor schietkatoen.

Met JEAN DR. TROLLO EN Co. te Venetië voor het geheim der toestellen BELLEMO tot het doorsnijden van torpedonetten.

Met de Société anonyme des anciens établissements HOTCHKISS EN Co. te Parijs voor schokbuizen.

Ten behoeve van het Departement van Koloniën werd contract voorbereid met JAMES en GEORGE THOMSON te Glasgow voor den bouw van een schroefstoomschip, type *Goldfinch*, waaraan de naam *Borneo* is gegeven.

Evenzoo met de Koninklijke maatschappij De Schelde te Vlissingen voor den bouw van 2 vaartuigen tot het tegengaan van den opium-smokkelhandel in Nederlandsch-Indië, terwijl met de Nederlandsche Fabriek van werktuigen en spoorwegmaterieel te Amsterdam werd gecontracteerd voor de vervaardiging van twee ketels voor het koloniaal stoomschip *Curaçao*.

Bouwwerken.

Houtmagazijn en sloepenloodsen op 's Rijks werf te Amsterdam.

In de Memorie van Toelichting voor de begroting van 1892, bladzijde 8, werd voor 1893 eene uitgave van f 51 500 voor den laatsten termijn van dit werk in uitzicht gesteld.

Ten gevolge van lager bedongen aannemingssom zal met een bedrag van f 33 000 volstaan kunnen worden.

Gebouwtje voor privaten, brandstoffen en petroleum bij het projectielen-magazijn in polder VIII.

Ten behoeve van de marinierswacht bij bedoeld magazijn bestaat aan de genoemde inrichting behoefte.

Gebouwtje voor afval van geteerd touwwerk te Willemsoord.

Ter voorkoming van brandgevaar is het noodig voor den afval van geteerd touwwerk, dat niet in andere magazijnen kan worden opgeslagen, een afzonderlijke bergplaats in te richten.

Vloeddeuren voor de zeedoksluis te Hellevoetsluis.

De vloeddeuren in 1874 aangemaakt, zijn niet langer betrouwbaar en moeten vernieuwd worden, waarvoor een bedrag van f 12 000 noodig wordt geacht.

Zwem- en badinrichting te Hellevoetsluis.

De bestaande zwem- en badinrichting, die dringend voorziening vereischt, doch deze niet meer waard is, moet vernieuwd worden. Door belangrijke vereenvoudiging van de inrichting, kan de raming, die aanvankelijk f 8000 bedroeg, tot de som van f 4000 beperkt worden.

Onderhoudswerken.

De op art. 22 aangevraagde sommen zijn bestemd voor het onderhoud van gebouwen, kaaimuren, beschoeiingen, rasters, sluizen, ducdalven, meerpalen, dokken, bestratingen enz. alsmede voor baggerwerk.

Voor Amsterdam moet nagenoeg hetzelfde cijfer worden uitgetrokken als over 1892, ten einde de voortzetting der aangevangen herstelling van dakbedekkingen, enz. mogelijk te maken.

De voor Willemsoord en Hellevoetsluis aangevraagde sommen zijn gelijk of nagenoeg gelijk aan die ten vorigen jare toegestaan.

Voor Leiden wordt minder geraamd in verband met de gereedheid van den lift tot het op- en neerlaten van instrumenten.

III^{de} AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 5 422 985, tegen f 5 417 125 voor 1892 toegestaan.

Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van hoogere raming van:

Art. 24. Vaste traktementen van het korps zeeofficiëren, met f 3 900,00

Art. 28. Vaste traktementen van het korps officieren-machinist, met 2 520,00

Art. 29. Vaste traktementen van het korps dek- en onderofficiëren, met 440,00

Art. 32. Kosten der werving, met 10 000,00

Art. 37. Kosten van opleiding van het mindere personeel, met. f 900,00

Art. 41. Verpleegkosten, met 10 000,00

Totaal meer . . . f 27 760,00

waartegenover lagere raming van:

Art. 25. Vaste traktementen van het korps officieren van administratie, met. f 410,00

Art. 26. Vaste traktementen van het korps officieren van gezondheid, met 5 300,00

Art. 30. Kosten van het korps mariniers, met. 3 000,00

Art. 34. Kosten van het Koninklijk Instituut voor de Marine, met. 10 700,00

Art. 36. Kosten van opleiding van adspirant administrateurs, met 400,00

Art. 40. Kosten van gebouwen voor kazernen, enz., met 2 090,00

Totaal minder. 21 900,00

Blijft meer. . . f 5 860,00

In aansluiting aan hetgeen bij de Memorie van Toelichting van de vorige begroting werd vermeld, kan omtrent de verrichtingen van de schepen en vaartuigen van oorlog het navolgende worden medegedeeld.

Hr. Ms. schroefstoomschip der 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden* deed van 11 Juli tot 19 Augustus 1891 eenen oefeningstocht in den Noord-Atlantischen Oceaan, waarbij van 1—7 Augustus ter reede Leith werd vertoefd. Den 3den October daaraanvolgende werd dit stoomschip met Hr. Ms. schroefstoomschepen 1ste klasse *Johan Willem Friso*, als vlaggeschip, en *Van Galen*, tot eene divisie vereenigd, tot het doen van een oefeningstocht in den Atlantischen Oceaan. Den 10den October van Willemsoord naar zee vertrokken, vertoefde de divisie van 15 tot 25 October ter reede Portland tot het doen van eenige herstellingen. De reis vervolgende, werd den 10den November de reede van St. Vincent bereikt en aldaar tot 16 November verbleven. Op den 28sten December 1891 kwam de divisie te Simonsstad (Kaapkolonie) aan en vertoefde daar tot 13 Januari 1892. Bij het verlaten van die reede werd de divisie ontbonden en vervolgden Hr. Ms. stoomschepen *Koningin Emma der Nederlanden* en *Van Galen* hunne reis naar Oost-Indië, eerstgenoemde bodem om Hr. Ms. schroefstoomschip *Van Speyk* bij het auxiliair eskader aldaar te vervangen, laatstgenoemd stoomschip tot aflossing van personeel, dat wegens langdurig verblijf in die gewesten voor terugkeer naar Nederland in aanmerking kwam. Hr. Ms. stoomschip *Johan Willem Friso* volgde de aangewezen bestemming naar West-Indië op. Hr. Ms. stoomschip *Koningin Emma der Nederlanden* kwam den 19den Februari 1892 in de haven van TandjongPriok en maakte verder deel uit van de zeemacht in Oost-Indië. Hr. Ms. stoomschip *Van Galen* liet den 13den Februari in bovengenoemde haven het anker vallen en vertrok weder op den 13den Maart daaraanvolgende van daar met bestemming naar het vaderland, vertoefde van 13 tot 23 April 1892 ter reede Simonsstad, waarna de terugreis naar Nederland werd voortgezet. Den 13den Juni daaraanvolgende werd ter reede Texel geankerd. Hr. Ms. stoomschip *Johan Willem Friso* ankerde den 19den Februari 1892 voor de Suriname-rivier tot het verwisselen van schepelingen met Hr. Ms. stoomschip *Suriname*.

Den 25sten Februari van de Suriname-rivier vertrokken, arriveerde de *Friso* op 12 Maart daaraanvolgende te Curaçao, waar eveneens gedeeltelijke verwisseling der equipage met die van Hr. Ms. stoomschip *De Ruyter* plaats vond. Den 26sten Maart daaraanvolgende verliet de *Friso* Curaçao, aanvaardde de terugreis naar Nederland, vertoefde van 4

tot 13 April te Havannah en kwam den 15 Mei 1892 te Nieuwediep binnen.

Hr. Ms. ramtorenschepen *Koning der Nederlanden* en *Prins Hendrik der Nederlanden* en Hr. Ms. schroefstoomschepen 1ste klasse *Atjeh* en *Van Speyk* bleven deel uitmaken van het auxiliair eskader in Nederlandsch-Indië. Zooals reeds hiervoren is vermeld, werd laatstgenoemd stoomschip den 19den Februari 1892 vervangen door Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden* en aanvaardde op den 22 Februari daaraanvolgende de terugreis naar Nederland. Van 29 Maart tot 5 April werd ter reede Simonsstad vertoefd en 29 Mei ter reede Texel geankerd.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* bleef in 1891 te Paramaribo in station, dokte in November 1891 te Martinique en vertrok 17 Februari 1892 van Paramaribo, tot het doen van eene reis via Buenos-Ayres en de Kaap de Goede Hoop naar de Zuid-oostkust van Afrika en terug door de Roode en de Middellandsche zee naar Nederland. Van 9 tot 27 Mei werd te Buenos-Ayres vertoefd en 24 Juni ter reede Simonsstad geankerd. Het oorspronkelijk voornemen om dit stoomschip op de terugreis rond de Kaap de Goede Hoop eenige plaatsen op de Westkust van Afrika te laten aandoen, is gewijzigd, omdat de politieke toestand te Djeddah eene zending derwaarts van de *Sommelsdijk* wenschelijk maakte. In het najaar van 1892 zal vermoedelijk de gelegenheid bestaan om de bedoelde plaatsen op Afrika's Westkust te doen bezoeken door het alsdan in dienst te stellen schroefstoomschip 3de klasse *Alkmaar*, bestemd voor het station Curaçao, ter aflossing van het schroefstoomschip 1ste klasse *De Ruyter*.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Suriname* vertrok den 1sten Augustus 1891 van Nieuwediep met bestemming naar Suriname, vertoefde van 16 tot 17 Augustus te St. Vincent, kwam den 2den September daaraanvolgende ter reede Paramaribo aan en bleef sedert dat tijdstip dienst doen in het station Suriname.

Hr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *De Ruyter* bleef station houden te Curaçao en deed verschillende kleine reizen, waarbij onder andere Charlotte Amalia (St. Thomas) St. Martin, St. Eustatius, Saba, St. Pierre en Fort de France (Martinique), Port Castries (St. Lucia), St. George (Grenada) en Port of Spain (Trinidad) werden bezocht.

Op 1 Mei 1891, 1 Maart en 1 April 1892 werden ten dienste der Indische militaire marine in dienst gesteld Hr. Ms. pantserdekkorvet *Sumatra* en Hr. Ms. schroefstoomschepen 4de klasse *Lombok* en *Sumbawa*. Eerstgenoemde bodem deed van 1 tot 22 Juni 1891 een tocht in de Noordzee tot beproefing van schip, werktuigen en ketels en aanvaardde op 21 September daaraanvolgende de reis naar Oost-Indië, door het Kanaal van Suez. Den 22sten November 1891 werd te Tandjong-Priok geankerd.

Hr. Ms. stoomschepen *Lombok* en *Sumbawa* aanvaardden respectievelijk op 24 Maart en 17 April 1892 de reis naar Oost-Indië, mede door het Kanaal van Suez. De *Lombok* arriveerde 21 Mei en de *Sumbawa* 7 Juni te Tandjong-Priok.

Hr. Ms. stoomschooner *Dolfijn* bleef in dienst tot het houden van politietoezicht op de visscherij in de Noordzee.

Hr. Ms. zeilschooner *Argus* verrichtte denzelfden dienst van 1 Maart tot 1 December 1891 en thans weder van af 1 Maart 1892.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* werd den 16den Maart 1892 in dienst gesteld, eveneens tot het houden van voormeld politietoezicht.

Dezelfde voorschriften tot uitoefening van het politietoezicht, als waarvan sprake was in de Memorie van Toelichting der vorige begrotingen, werden ook nu, met het oog op de goede resultaten daarvan verkregen, aan de commandanten van deze bodems verstrekt.

Het oud-schroefstoomschip 2de klasse *Marnix* blijft steeds dienst doen als logement, tevens instructieschip, voor den torpedodienst te Willemsoord, evenzoo de oud-schroefstoomschepen *Vulkaan* en *Amstel*, respectievelijk te Amsterdam en te Hellevoetsluis, terwijl de kanonneerboot n°. 7 nog tijdelijk dienst doet als logementschip voor torpedisten bij de inschietplaats in zijkanaal F van het Noordzeekanaal.

Hr. Ms. fregat *Evertsen*, Hr. Ms. ramschepen *Guinea* en *Buffel*, Hr. M. monitors *Draak*, *Panter* en *Cerberus*

en de stoomkanonneerbooten *Heimdal*, *Balder*, *Braga* en *Hydra*, deden in den zomer van 1891 dienst voor de oefening van het personeel voor de binnenlandsche verdediging.

In October en November werden buiten dienst gesteld Hr. Ms. fregat *Evertsen*, Hr. Ms. ramschip *Buffel*, Hr. Ms. monitor *Draak* en de stoomkanonneerbooten *Heimdal*, *Balder*, *Braga* en *Hydra*. Hr. Ms. ramschip *Guinea* en de monitors *Cerberus* en *Panther* bleven in dienst, het eerstgenoemde te Willemsoord, de tweede te Amsterdam en laatstgenoemde van 1 December 1891 tot 1 Februari 1892 te Dordrecht, van 1 Februari tot 1 April daaraanvolgende te Rotterdam en daarna te Hellevoetsluis. Voor de zomeroefeningen van het jaar 1892, waarmede door het ramschip *Guinea* en de monitors *Cerberus* en *Panther* reeds in April 1892 is aangevangen, kwamen den 3den Mei in dienst Hr. Ms. monitors *Krokodil* en *Heiligerlee* en de stoomkanonneerbooten *Wodan*, *Thor*, *Brak* en *Hudda*. Den 14den Juni werd Hr. Ms. monitor *Cerberus* door den monitor *Tijger* vervangen.

Hr. Ms. stoomriviervaartuig *Merva* bleef in dienst. Gedurende de wintermaanden vertoefde dit schip in de haven van Nijmegen. Met 1 April 1892 begon het weder de oefeningstochten op de rivieren.

Hr. Ms. stoomkanonneerbooten *Vos* en *Dufa* bleven dienst doen als kostschepen te Vlissingen en te Rotterdam.

Het fregat *Evertsen* werd als gewoonlijk den 21sten April jl. in dienst gesteld voor de opleiding der zeemiliciens.

Hr. Ms. stoomkanonneerbooten *Das*, *Lynx* en *Dog*, in 1891 in dienst geweest ten behoeve der militaire hydrographie, respectievelijk in de Zuiderzee, de stellingen van den Helder en van de monden der Maas en van het Haringvliet, werden in October en November uit dienst gesteld.

Op 1 Maart 1892, werden ten behoeve der militaire hydrographie in de stellingen van Den Helder en van de monden der Maas en van het Haringvliet in dienst gesteld de stoomkanonneerbooten *Geep* en *Dog* en 3 Mei daaraanvolgende voor gelijke opnemingen in de Zuiderzee de stoomkanonneerboot *Das*.

Hr. Ms. fregatten *Adolf Hertog van Nassau* en *Prins van Oranje* en Hr. Ms. korvet *Prins Maurits der Nederlanden* doen steeds dienst als wachtschepen te Willemsoord, Hellevoetsluis en Amsterdam.

Hr. Ms. fregat *Admiraal van Wassenaer* bleef dienst doen als opleidingsschip voor jongens, in aansluiting met de Kweekschool voor zeevaart te Leiden.

Hr. Ms. zeilbrikken *Castor* en *Pollux*, beide toegevoegd aan het bovengenoemde opleidingsschip, werden op 1 September 1891 uit dienst en op 1 April 1892 weder in dienst gesteld tot oefening der jongens op de Zuiderzee.

Ook Hr. Ms. instructiekorvet *Nautilus* bleef in dienst voor de opleiding voor bootmansleerlingen, maakte in de zomermaanden van 1891 den gewonen kruistocht, zette in de maand Augustus de oefeningen voort op het Haringvliet en hervatte deze oefeningen en den kruistocht weder in April en Mei 1892.

Hr. Ms. schroefstoomschip 4de klasse *Aruba* doet, in afwachting van het gereedkomen van het in aanbouw zijnd artillerie-instructieschip, nog steeds als zoodanig dienst. Om dezelfde reden als reeds in de Memorie van Toelichting van vorige begrotingen werd aangegeven, bleef *het Loo* aan de *Aruba* als logementschip toegevoegd.

Hr. Ms. zeilkorvet *Urania* en de stoomkanonneerbooten *Eoor* en *Gier* werden in de zomermaanden weder gebezigd voor de oefeningen der adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord.

Bij gelegenheid van het bezoek van den Keizer van Duitschland werden van 27 Juni tot en met 5 Juli 1891 tot een afzonderlijk eskader vereenigd: Hr. Ms. schroefstoomschepen 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden* en *Johan Willem Friso*, Hr. Ms. ramschepen *Buffel* en *Guinea*, Hr. Ms. rammonitor *Draak* en Hr. Ms. pantserdekkorvet *Sumatra*.

Verder werden gedurende de zomeroefeningen van 1891 tot eene divisie voor binnenlandschen dienst vereenigd: Hr. Ms. ramschepen *Guinea* en *Buffel*, Hr. Ms. monitors *Draak*, *Panther* en *Cerberus* en de stoomkanonneerbooten *Heimdal*, *Balder*, *Braga* en *Hydra*.

In het jaar 1891 werden aangenomen 745 schepelingen,

waarvan 567 lichtmatrozen en jongens en 34 torpedisten en torpedomakers en in het eerste half jaar van 1892 340 koppen.

De sterkte van het ondergeschikt personeel der zeemacht vermeerderde in het jaar 1891 met 245 koppen.

In 1892 werden 20 plaatsen voor adelborst voor den zeedienst opengesteld.

Bij de opleiding van aspirant-administrateurs werden voor 1892, 6, bij die voor machinist-leerlingen te Hellevoetsluis 20 plaatsen opengesteld.

Bijlage D van den toelichtenden staat geeft de sterkte aan van de verschillende qualiteiten benodigd in oorlogstijd en op 1 Juli 1891 en 1 Januari 1892 feitelijk aanwezig.

Ten aanzien van de zeemilitie kan het navolgende worden vermeld.

Voor de lichting van het jaar 1891 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, 2183 personen voor de zeemilitie aangemeld, waarvan 600 daarbij zijn ingelijfd.

Van die ingelijfden zijn:

overgegaan met eene vaste verbintenis bij de zeemacht	3
idem bij de koloniale troepen	1
overleden	2
ontslagen wegens lichaamsgebreken	4
(Een dezer ontslagenen werd ingevolge art. 117 der militiewet door een ander loteling vervangen.)	
voorts werd een buitenlandsch verlof verleend aan .	7

Voor zoover de opgaven van de verschillende Commissarissen der Koningin zijn ingekomen, werd aan 65 zeemiliciens, die met onbepaald verlof huiswaarts keerden, vergunning verleend tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart.

Voor de lichting van het jaar 1892 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, 2301 personen voor de zeemilitie aangemeld, afkomstig uit:

Noordbrabant	47
Gelderland	227
Zuidholland	482
Noordholland	638
Zeelandj	144
Utrecht	75
Friesland	274
Overijssel	151
Groningen	207
Drenthe	49
Limburg	7

Te zamen. 2301

Daar echter volgens art. 5 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) niet meer dan 600 lotelingen bij de zeemilitie mogen worden toegelaten, werden, na eene evenredige verdeling overeenkomstig art. 3 van het Koninklijk besluit van 27 Februari 1892 n°. 26, voor den dienst ter zee bestemd uit:

Noordbrabant	12
Gelderland	59
Zuidholland	126
Noordholland	166
Zeeland	38
Utrecht	20
Friesland	71

Overijssel	39
Groningen	54
Drenthe	13
Limburg	2

Te zamen. . . 600

IVDE AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 1 930 501,05 tegen f 1 800 167,50 voor 1892 toegestaan.

Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat verklaard, is toe te schrijven aan hoogere raming van:

<i>Art. 47.</i> Bezoldiging van de bemanning der loodsstoomtransportvaartuigen, met . . f	1 000,00
<i>Art. 52.</i> Belooning van het loodspersoneel, met.	21 331,00
<i>Art. 54.</i> Aanbouw, herstelling en onderhoud der loodsvaartuigen, met	26 903,00
<i>Art. 55.</i> Onderhoud en huur der loodsafhaalvaartuigen, met	1 500,00
<i>Art. 56.</i> Aanbouw, herstelling, onderhoud en huur van loodsgebouwen, met	9 200,00
<i>Art. 57.</i> Kosten der betonning, met	28 000,00
<i>Art. 60.</i> Bezoldiging van het personeel der verlichting, met	12 880,00
<i>Art. 61.</i> Kosten der verlichting, met.	39 875,00

totaal meer. . . f 140 689,00

waartegenover eene lagere raming van:

<i>Art. 50.</i> Bezoldiging van de beambten van het loodswezen, met f	100,00
<i>Art. 59.</i> Materieel voor het betonningsmagazijn, met	10 000,00
<i>Art. 62.</i> Bezoldiging van de bemanning der opnemingsvaartuigen, met.	255,45
totaal minder. f	10 355,45

blijft meer. . . f 130 333,55

Loodswezen.

De twee loodsschooners, bij de begrooting voor 1890 toegestaan, zijn opgeleverd en in dienst gesteld; de twee bij de begrooting voor 1891 toegestaan, naderen hunne voltooiing, en de beide loodskotters, waarvoor de eerste termijn van betaling bij de begrooting voor 1892 werd toegestaan, zijn in aanbouw.

Op deze begrooting is het noodige aangevraagd voor de betaling van den tweeden termijn voor den bouw van evengenoemde kotters en van den garantietermijn van de in 1891 toegestane schooners, welke termijn eerst in 1893 vervalt. Voorts is daarop gebracht de eerste termijn van betaling voor nog één in aanbouw te brengen loodskotter, tot aanvulling van het reserve-materieel, terwijl is gerekend op de uitrusting van de twee eerstgenoemde kotters en op de gewone aanschaffing van roei- en zeilsloepen.

De bij de vorige begrooting goedgekeurde vergrooting van de woning van den inspecteur over het loodswezen te Terschelling is voltooid. Op deze begrooting worden gelden aangevraagd voor het bouwen van eene woning voor den commissaris der loodsen te Vlieland. Diens tegenwoordige

woning is door ouderdom geheel bouwvallig en op het eiland is voor den commissaris geen andere geschikte woning te verkrijgen.

Betonning, bebakening en verlichting.

De vergrooting van het tonnenmagazijn te Veere en de aanschaffing van gasboeien, een en ander bij de begrooting voor 1891 toegestaan, hebben plaats gevonden.

Het bij de begrooting voor 1892 toegestane tonnenleggersvaartuig voor Terschelling is in aanbouw.

Op deze begrooting worden gelden aangevraagd voor een nieuw tonnenleggersvaartuig voor het 1ste district, zijnde het tegenwoordige door ouderdom versleten; voor eene gasboei, als reserve voor den dienst in het 4de en 5de district, en voor eene gasboei ter verlichting van het vaarwater in het Volkerak en de Krammer. De bedoeling is dit vaarwater met twee boeien te verlichten; de tweede boei zal op de begrooting voor 1894 worden aangevraagd. Aangezien het betonningsmagazijn te Enkhuizen nog niet is ingericht op de vervaardiging van stalen tonnen, wier invoering geleidelijk zal geschieden ter vervanging van de nu gebruikelijke houten tonnen, wordt de aanmaak van eenige stalen tonnen bij particulieren voorgesteld.

Verlichting.

De nieuwe werken, bij de begrooting voor 1891 toegestaan, — waaronder ook de bouw van het reserve-lichtschip, — zijn voltooid; die, bij de begrooting voor 1892 toegestaan, zijn onderhanden.

Op deze begrooting worden gelden aangevraagd:

voor twee ijzeren lichttorens en twee lichttoestellen der 3de grootte aan den Hoek van Holland. De Nieuwe Rotterdamsche Waterweg is namelijk thans in een voldoende stabiele toestand gekomen, zoodat de tot nu toe tijdelijk gebruikte, verplaatsbare lichtopstanden vervangen kunnen worden door vaste torens voor geleidelichten van meerdere sterkte. De vier thans gebruikt wordende kleinere lichttoestellen zullen te zijner tijd elders benuttigd kunnen worden;

voor verandering van de verlichting op het noorderhoofd van den Nieuwen Rotterdamschen Waterweg. De wensche-lijkheid is namelijk gebleken om het aldaar bestaande licht, dat niet altijd te bereiken is, te vervangen door een gaslicht met reservoir, groot genoeg om geruimen tijd te kunnen doorbranden zonder toezicht van wachters en zoodanig ingericht dat het de invloeden van weer en wind trotseeren kan. Aangezien alsnog over inrichting en prijs onderhandeld wordt, is deze post voorloopig voor *memorie* uitgetrokken. Ondergeteekende vertrouwt vóór de openbare behandeling der begrooting in staat te zijn op te geven op welk bedrag daarvoor moet worden gerekend.

Zooals uit de kolom toelichtingen van den adstruc-tieven staat kan blijken, is bij art. 60 gerekend op een bedrag van f 12 290 voor eene algemeene traktamentsverhooging van het lichtwachterspersoneel, waaraan in de laatste jaren meer en meer de behoefte bleek en op de wensche-lijkheid waarvan, ook in de zitting der Tweede Kamer der Staten-Generaal van 15 December 1891 (zie bladz. 485 der *Handelingen*) werd gewezen. Het voornemen bestaat om bij eene reorganisatie van het lichtwachterspersoneel niet alleen de zeer geringe inkomsten te verhoogen, maar ook eene meer billijke verhouding tot stand te brengen tusschen verantwoordelijkheid en bezoldiging. Daartoe zullen de lichtwachters verdeeld worden in vier categorieën. Tot de 1ste categorie zullen de lichtwachters behooren bij de groote kustlichten geplaatst, die bovendien met buitengewone dienstverrichtingen zijn belast; deze zullen bezoldigingen ontvangen van f 540 tot f 600 's jaars, met genot van vrije woning. Tot de 2de categorie zullen behooren de overige lichtwachters bij de groote kustlichten; hunne bezoldiging zal zijn f 550 indien zij geen vrije woning hebben, en f 500 indien hun wel vrije woning wordt verschaft. Tot de 3de categorie zullen behooren de lichtwachters bij de groote geleidelichten geplaatst; zij zullen genieten f 500

zonder en f 450 met vrije woning. En tot de 4de categorie zullen behooren de lichtwachters bij de kleine geleidelichten, wier taak veelal toelaat om nog met andere bezigheden geld te verdienen en wier bezoldiging naar omstandigheden zal zijn te regelen.

Bovendien zal aan de vaste lichtwachters, na tien jaren onafgebroken dienst bij 's Rijks kustverlichting, eene verhoging van jaarwedde van f 50 worden toegekend.

Hydrographie.

Sedert 1 Juli 1891 zijn in druk verschenen: nieuwe kaarten van de Wester-Schelde van Vlissingen tot Antwerpen en van het verdronken land van Zuid-Beveland, Eendracht en Ooster-Schelde; herziene kaarten van Goereë, Goereë en Maas, Haringvliet, Hollandsch Diep, Krammer en Volkerak, Zuiderzee Z. O. blad op $\frac{1}{100,000}$ en Zuiderzee op $\frac{1}{100,000}$; voorts eene lichtenlijst van Nederland en de koloniën.

De gravures der bestaande kaarten worden bovendien steeds bijgewerkt, naarmate de behoefte aan nieuwe op laag blijkt.

Thans is onderhanden de gravure van eene kaart van het Friesche zeegat.

Dit jaar zal men zich bezighouden met eene opneming van de zeegaten Terschelling en Ameland.

VDE AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt voor 1893 f 1 452 817,00 tegen f 1 382 670,20 voor 1892 toegestaan.

Dit verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, wordt veroorzaakt door hogere raming van:

Art. 64. Pensioenen en onderstanden met. f 66 246,80

Art. 65. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, met. 500,00

Art. 66. Wachtgeld, met. 1 400,00

Art. 67. Kosten van medailles, met. 2 000,00

totaal meer. . . . f 70 146,80

Vide AFDEELING.

Deze afdeeling is voor 1893 geraamd op hetzelfde bedrag als voor 1892 werd toegestaan.

De Minister van Marine,
J. C. JANSSEN.

BIJLAGE A.

VERGELIJKEND OVERZICHT

VAN DE

II^{DE} AFDEELINGEN DER MARINEBEGROOTINGEN.

OVER HET

Dienstjaar 1892 en 1893.

Bij de begrooting voor 1892 is toegestaan voor:

Arti- kel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustings- goederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en her- stelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aan- bouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werf- inrichtingen, werk- vaartuigen en ge- bouwen.	Algemeene dienst en proefnemingen.
12	Ia. f 75 000	Ib ¹ . f 32 300	"	Id. f 16 000	"	Ig ¹ . f 5 000	Iz. f 5 000
	"	Ib ² . 7 000	"	Ie. 47 000	"	Ig ² . 1 000	Im. 500
	"	Ic. 25 300	"	If ¹ . 1 400	"	Ih. 4 500	"
	"	"	"	If ² . 900	"	Ii. 46 000	"
	"	"	"	"	"	Ik. 8 000	"
	IIa. 1 000	IIb ¹ . 60 800	"	IIId. 4 000	"	IIg ¹ . 200	IIz. 400
	"	IIb ² . 5 000	"	IIe. 22 000	"	IIg ² . 1 200	IIIm. 1 000
	"	IIc. 10 000	"	IIf ¹ . 2 000	"	IIh. 5 000	"
	"	"	"	IIf ² . 500	"	IIi. 1 500	"
	"	"	"	"	"	IIk. 1 500	"
	IIIa. 6 000	IIIb ¹ . 57 150	"	IIIId. 13 000	"	IIIg ¹ . 2 500	IIIz. 3 000
	"	IIIb ² . 1 800	"	IIIe. 1 600	"	IIIg ² . 400	IIIIm. 300
	"	IIIc. 52 900	"	IIIf ¹ . 1 000	"	IIIh. 3 500	"
	"	"	"	IIIf ² . 500	"	IIIi. 25 500	"
	"	"	"	"	"	IIIk. 4 000	"
	IVa. 37 000	IVb ¹ . 140 300	"	IVd. 10 000	"	IVg ¹ . 300	IVz. 200
	"	IVb ² . 15 600	"	IVe. 300	"	IVg ² . 500	IVIm. 100
	"	IVc. 44 000	"	IVf ¹ . 3 000	"	IVh. 4 000	"
	"	"	"	IVf ² . 100	"	IVi. 1 500	"
	"	"	"	"	"	IVk. 6 000	"
	"	Vb ¹ . 10 100	"	Vd. 7 000	"	Vg ¹ . 2 100	Vz. 100
	"	Vb ² . 2 000	"	Ve. 600	"	Vg ² . 300	VIm. 300
	"	Vc. 34 600	"	Vf ¹ . 100	"	Vh. 1 400	"
	"	"	"	Vf ² . 100	"	Vi. 4 000	"
	"	"	"	"	"	Vk. 1 200	"
	"	VIb ¹ . 24 700	"	VIId. 3 000	"	VIg ¹ . 200	VIZ. 100
	"	VIb ² . 2 400	"	VIe. 100	"	VIg ² . 300	VIIm. 500
	"	VIc. 9 700	"	VIf ¹ . 700	"	VIh. 2 000	"
	"	"	"	VIf ² . 100	"	VIi. 2 200	"
	"	"	"	"	"	VIk. 100	"
13	1 419 000	"	"	"	"	"	"
14	"	"	"	"	f 304 500	"	"
15	"	"	"	"	207 000	"	"
16	a. 18 800	b. 101 000	"	d. 30 000	"	"	e. 2 500
	"	c. 150 000	"	"	"	"	"
17	"	"	"	320 000	"	"	"
18	"	280 000	"	"	"	"	"
19	Ia. 151 000	Ib ¹ . 11 000	Ic ² . f 34 000	Id. 14 000	"	Ig ¹ . 4 000	Iz. 2 500
	"	Ib ² . 7 000	"	Ie. 5 000	"	Ig ² . 2 000	Im. 30 000
	"	Ic. 19 100	"	If ¹ . 5 000	"	Ih. 4 000	In. 6 500
	"	"	"	If ² . 3 000	"	Ii. 25 000	Io. 47 500
	"	"	"	"	"	Ik. 7 000	"

Bij de begrooting voor 1893 is uitgetrokken voor:

Arti- kel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustings- goedere.n.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en her- stelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aan- bouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werf- inrichtingen, werk- vaartuigen en ge- bouwen.	Algemeene dienst en proefnemingen.
12	Ia. f 320 000	Ib ¹ . f 17 900	»	Id. f 16 000	»	Ig ¹ . f 5 000	Iz. f 2 000
	»	Ib ² . 3 500	»	Ie. 50 000	»	Ig ² . 1 500	Im. 500
	»	Ic. 26 000	»	If. 2 900	»	Ih. 4 500	»
	»	»	»	»	»	Ii. 30 000	»
	»	»	»	»	»	Ik. 4 000	»
	IIa. »	IIb ¹ . 61 400	»	IIId. 6 500	»	IIg ¹ . 200	IIz. 500
	»	IIb ² . 4 000	»	IIe. 29 000	»	IIg ² . 1 200	IIIm. 1 000
	»	IIc. 10 000	»	IIIf. 2 500	»	IIh. 5 000	»
	»	»	»	»	»	IIi. 1 500	»
	»	»	»	»	»	IIk. 2 000	»
	IIIa. »	IIIb ¹ . 52 300	»	IIIId. 9 000	»	IIIg ¹ . 5 000	IIIz. 3 000
	»	IIIb ² . 3 000	»	IIIe. 1 500	»	IIIg ² . 500	IIIIm. 300
	»	IIIc. 67 600	»	IIIIf. 1 500	»	IIIh. 3 500	»
	»	»	»	»	»	IIIi. 12 000	»
	»	»	»	»	»	IIIk. 12 500	»
	IVa. »	IVb ¹ . 114 100	»	IVId. 8 000	»	IVg ¹ . 300	IVz. 200
	»	IVb ² . 10 000	»	IVe. 500	»	IVg ² . 500	IVIm. 100
	»	IVc. 60 750	»	IVIf. 3 100	»	IVh. 4 000	»
	»	»	»	»	»	IVi. 1 500	»
	»	»	»	»	»	IVk. 5 000	»
	»	Vb ¹ . 10 100	»	VId. 7 000	»	Vg ¹ . 2 100	Vz. 100
	»	Vb ² . 2 000	»	Ve. 700	»	Vg ² . 300	VIm. 300
	»	Vc. 33 200	»	Vf. 200	»	Vh. 1 400	»
	»	»	»	»	»	Vi. 4 000	»
	»	»	»	»	»	Vk. 1 200	»
	»	VId ¹ . 26 000	»	VId. 4 000	»	Vlg ¹ . 150	VIZ. 100
	»	VId ² . 2 400	»	Vle. 100	»	Vlg ² . 200	VIm. 1 000
	»	Vlc. 16 600	»	VIf. 800	»	Vlh. 2 000	»
	»	»	»	»	»	Vli. 2 300	»
	»	»	»	»	»	Vlk. 250	»
13	2 698 000	»	»	»	»	»	»
14	»	»	»	»	f 228 500	»	»
15	»	»	»	»	130 100	»	»
16	a. 187 500	b. 24 000	»	d. 45 000	»	»	e. 1 000
	»	c. 96 000	»	»	»	»	»
17	»	»	»	310 000	»	»	»
18	»	267 000	»	»	»	»	»
19	Ia. 160 000	Ib ¹ . 12 500	Ic ² . f 34 000	Id. 14 000	»	Ig ¹ . 4 000	Iz. 2 500
	»	Ib ² . 5 000	»	Ie. 5 000	»	Ig ² . 2 000	Im. 27 000
	»	Ic. 16 000	»	If. 8 000	»	Ih. 4 000	In. 9 000
	»	»	»	»	»	Ii. 30 000	Io. 45 000
	»	»	»	»	»	Ik. 7 000	»

Bij de begrooting voor 1892 is toegestaan voor:

Arti- kel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustings- goederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en her- stelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aan- bouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werf- inrichtingen, werk- vaartuigen en ge- bouwen.	Algemeene dienst en proefnemingen.
19	IIa. f 500	IIb ¹ . f 3 450	IIc ² . f 3 300	II d. f 800	>	IIg ¹ . f 2 000	II l. f 50
	>	IIb ² . 250	>	II e. 150	>	IIg ² . 150	II m. 11 000
	>	IIc ¹ . 10 000	>	II f ¹ . 9 000	>	II h. 400	II n. 6 250
	>	>	>	II f ² . 7 750	>	II i. 100	II o. 6 300
	>	>	>	>	>	II k. 300	>
	>	>	>	>	>	>	III. 8 835
	>	>	>	>	>	>	IV. 38 300
	>	>	>	>	>	>	V. 5 700
	VIa. 3 600	VIb ¹ . 72 950	VIc ² . 56 000	VI d. 10 000	>	VIg ¹ . 4 500	VII l. 2 000
	>	VIb ² . 1 200	>	VI e. 3 000	>	VIg ² . 600	VI m. 21 700
	>	VIc ¹ . 59 650	>	VI f ¹ . 750	>	VI h. 2 500	VI n. 10 150
	>	>	>	VI f ² . 2 500	>	VI i. 10 000	VI o. 21 975
	>	>	>	>	>	VI k. 5 500	>
	VIIa. 6 000	VIIb ¹ . 18 100	VIIc ² . 9 000	VII d. 2 500	>	VIIg ¹ . 1 500	VII l. 250
	>	VIIb ² . 1 000	>	VII e. 150	>	VIIg ² . 200	VII m. 9 000
	>	VIIc ¹ . 10 050	>	VII f ¹ . 7 300	>	VII h. 1 200	VII n. 11 400
	>	>	>	VII f ² . 5 500	>	VII i. 300	VII o. 5 820
	>	>	>	>	>	VII k. 1 600	>
	>	>	>	>	>	>	VIII. 8 500
	>	>	>	>	>	>	IX. 21 900
	>	>	>	>	>	>	X. 975
	>	XIb ¹ . 10 650	XIc ² . 43 500	XI d. 15 000	>	XIg ¹ . 3 200	XI l. 100
	>	XIb ² . 1 800	>	XI e. 900	>	XIg ² . 400	XI m. 8 000
	>	XIc ¹ . 32 900	>	XI f ¹ . 1 200	>	XI h. 1 300	XI n. 4 720
	>	>	>	XI f ² . 800	>	XI i. 4 000	XI o. 10 290
	>	>	>	>	>	XI k. 1 500	>
	>	XIIb ¹ . 1 700	XIIc ² . 9 000	XII d. 1 000	>	XIIg ¹ . 600	XII l. 100
	>	XIIb ² . 200	>	XII e. 50	>	XIIg ² . 50	XII m. 4 000
	>	XIIc ¹ . 3 500	>	XII f ¹ . 3 000	>	XII h. 100	XII n. 6 100
	>	>	>	XII f ² . 400	>	XII i. 200	XII o. 870
	>	>	>	>	>	XII k. 100	>
	>	>	>	>	>	>	XIII. 4 880
	>	>	>	>	>	>	XIV. 16 620
	>	>	>	>	>	>	XV. 1 785
	>	>	>	XVI. 3 000	>	>	XVII. 1 400
20	>	>	>	>	>	26 620	>
21	>	>	>	>	>	83 200	>
22	>	>	>	>	>	124 240	>
23	>	>	>	>	>	35 650	>
	f 1 717 900	f 1 331 150	f 154 800	f 586 750	f 511 500	f 489 910	f 349 470

Bij de begrooting voor 1893 is uitgetrokken voor:

Arti- kel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustings- goederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en her- stelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen en torpedo's.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aan- bouw, onderhoud en herstelling in eigen beheer van werk- inrichtingen, werk- vaartuigen en ge- bouwen.	Algemeene dienst en proefnemingen.
19	IIa. f 500	IIb ¹ . f 3 450	IIc ² . f 3 300	IIz f 1 000	»	IIg ¹ . f 2 000	IIz. f 50
	»	IIb ² . 250	»	IIe. 150	»	IIg ² . 200	IIm. 10 000
	»	IIc ¹ . 10 000	»	IIf. 16 750	»	IIh. 400	IIa. 5 400
	»	»	»	»	»	IIi. 200	IIo. 6 400
	»	»	»	»	»	IIk. 300	»
	»	»	»	»	»	»	III. 8 835
	»	»	»	»	»	»	IV. 38 300
	»	»	»	»	»	»	V. 5 600
	VIa. »	VIb ¹ . 57 100	VIc ² . 56 000	VIz. 7 000	»	VIg ¹ . 4 500	VIz. 1 000
	»	VIb ² . 1 200	»	VIe. 2 000	»	VIg ² . 600	VIIm. 21 700
	»	VIc. 81 100	»	VI f. 2 750	»	VIh. 2 500	VIa. 7 000
	»	»	»	»	»	VIi. 10 000	VIo. 25 800
	»	»	»	»	»	VIk. 5 000	»
	VIIa. »	VIIb ¹ . 15 250	VIIc ² . 9 000	VIIz. 3 000	»	VIIg ¹ . 1 250	VIIz. 250
	»	VIIb ² . 1 000	»	VIIe. 150	»	VIIg ² . 150	VIIIm. 10 000
	»	VIIc ¹ . 16 300	»	VII f. 12 300	»	VIIh. 1 250	VIIa. 12 200
	»	»	»	»	»	VIIi. 300	VIIo. 3 500
	»	»	»	»	»	VIIk. 1 500	»
	»	»	»	»	»	»	VIII. 8 500
	»	»	»	»	»	»	IX. 21 500
	»	»	»	»	»	»	X. 975
	»	XIb ¹ . 10 800	XIc ² . 43 500	XIz. 5 500	»	XIg ¹ . 3 200	XIz. 100
	»	XIb ² . 2 200	»	XIe. 600	»	XIg ² . 400	XIIm. 7 100
	»	XIc ¹ . 42 200	»	XI f. 2 000	»	XIh. 1 300	XIa. 5 400
	»	»	»	»	»	XIi. 4 000	XIo. 9 000
	»	»	»	»	»	XIk. 1 200	»
	»	XIIb ¹ . 1 750	XIIc ² . 9 000	XIIz. 1 000	»	XIIg ¹ . 60	XIIz. 50
	»	XIIb ² . 150	»	XIIe. 50	»	XIIg ² . 50	XIIIm. 3 800
	»	XIIc ¹ . 4 250	»	XII f. 2 900	»	XIIh. 106	XIIa. 5 900
	»	»	»	»	»	XIIi. 150	XIIo. 2 040
	»	»	»	»	»	XIIk. 100	»
	»	»	»	»	»	»	XIII. 5 000
	»	»	»	»	»	»	XIV. 15 900
	»	»	»	»	»	»	XV. 1 700
	»	»	»	XVI. 3 400	»	»	XVII. 1 600
20	»	»	»	»	»	25 970	»
21	»	»	»	»	»	54 000	»
22	»	»	»	»	»	120 440	»
23	»	»	»	»	»	24 450	»
	f 3 366 000	f 1 188 350	f 154 800	f 585 850	f 358 600	f 426 710	f 338 200
	— f 1 648 100	— f 142 800		— f 900	— f 152 900	— f 63 200	— f 11 270

Art. 12, IV, b ¹ , f 35 000	Art. 12, IV, c, f 1 750	Art. 12, IV, b ¹ , f 2 500	Art. 19, I, b ¹ , f 1 500
" 19, VI, b ¹ , 20 000	" 19, VI, b ¹ , 400	" 12, IV, c, 5 000	" 19, II, b ¹ , 400
" 19, VII, b ¹ , 5 500	" 19, VI, c ¹ , 1 000	" 19, VI, b ¹ , 300	6 200
f 72 500	" 19, VII, b ¹ , 100	" 19, VI, c ¹ , 6 000	
	" 19, VII, c ¹ , 600	" 19, VII, b ¹ , 250	
	f 7 150	" 19, VII, c ¹ , 1 500	
<i>Van Galen.</i>		f 20 350	<i>Nautilus.</i>
Art. 12, III, b ¹ , f 100	<i>Dolfijn.</i>		Art. 12, V, b ¹ , f 2 500
" 19, VI, b ¹ , 2 000	Art. 12, III, b ¹ , f 1 200	<i>Admiraal van Wassenaer.</i>	" 12, VI, b ¹ , 10 000
f 2 100	" 12, IV, b ¹ , 3 000	Art. 12, I, b ¹ , f 5 000	" 19, XI, b ¹ , 4 300
<i>Aruba.</i>	" 19, VI, b ¹ , 1 000	" 12, II, b ¹ , 10 000	" 19, XII, b ¹ , 500
Art. 12, III, b ¹ , f 300	" 19, VII, b ¹ , 200	" 19, I, b ¹ , 3 500	f 17 300
" 12, IV, b ¹ , 1 000	f 5 400	" 19, II, b ¹ , 700	
" 19, VI, b ¹ , 300		f 19 200	<i>Kanonnerboot n°. 16.</i>
f 1 600	<i>Zeehond.</i>		Art. 12, I, b ¹ , f 400
<i>Bonaire.</i>	Art. 12, III, b ¹ , f 400	<i>Anna Paulowna.</i>	" 12, II, b ¹ , 1 500
Art. 12, III, b ¹ , f 700	" 12, IV, b ¹ , 2 400	Art. 12, I, c, f 3 000	" 19, I, b ¹ , 200
" 12, IV, b ¹ , 1 500	" 19, VI, b ¹ , 400	" 19, I, c ¹ , 1 000	" 19, II, b ¹ , 100
" 12, V, c, 5 000	" 19, VII, b ¹ , 150	f 4 000	f 2 200
" 12, VI, c, 2 000	f 3 350		<i>Salamander.</i>
" 19, VII, b ¹ , 100	<i>Adolf Hertog van Nassau.</i>	<i>Urania.</i>	Art. 12, III, c, f 100
" 19, XI, c ¹ , 4 000	Art. 12, III, b ¹ , f 6 000	Art. 12, III, b ¹ , f 1 000	" 19, VI, c ¹ , 100
" 19, XII, c ¹ , 500	" 12, IV, b ¹ , 10 000	" 12, IV, b ¹ , 2 500	f 200
f 13 800	" 19, VI, b ¹ , 2 500	" 19, VI, b ¹ , 1 500	
	" 19, VII, b ¹ , 300	" 19, VII, b ¹ , 300	<i>Heldin.</i>
<i>Sommelsdijk.</i>	f 18 800	f 5 300	Art. 12, III, b ¹ , f 200
Art. 12, V, c, f 9 000	<i>Prins van Oranje.</i>	<i>Ternate.</i>	" 12, IV, b ¹ , 400
" 12, VI, c, 6 000	Art. 12, V, b ¹ , f 2 000	Art. 12, III, b ¹ , f 100	" 19, VI, b ¹ , 300
" 19, XI, c ¹ , 10 000	" 12, VI, b ¹ , 6 000	" 12, IV, b ¹ , 500	" 19, VII, b ¹ , 50
" 19, XII, c ¹ , 1 500	" 19, XI, b ¹ , 1 000	" 19, VI, b ¹ , 300	f 950
f 26 500	" 19, XII, b ¹ , 300	" 19, VII, b ¹ , 100	
	f 9 300	f 1 000	<i>Marnix.</i>
<i>Valk.</i>		<i>Castor.</i>	Art. 12, III, b ¹ , 2 000
Art. 12, III, c, f 500	<i>Prins Maurits der Nederlanden.</i>	Art. 12, I, b ¹ , f 1 500	" 12, IV, b ¹ , 3 500
" 12, IV, c, 500	Art. 12, I, b ¹ , f 2 000	" 12, II, b ¹ , 2 800	" 19, VI, b ¹ , 500
" 19, VI, c ¹ , 500	" 12, II, b ¹ , 6 000	" 19, I, b ¹ , 1 500	" 19, VII, b ¹ , 150
" 19, VII, c ¹ , 200	" 19, I, b ¹ , 1 200	" 19, II, b ¹ , 400	f 6 150
f 1 700	" 19, II, b ¹ , 500	f 6 200	<i>Vulkaan.</i>
	f 9 700		Art. 12, I, b ¹ , f 600
<i>Argus.</i>	<i>Evertsen.</i>	<i>Pollux.</i>	" 12, II, b ¹ , 2 000
Art. 12, III, b ¹ , f 600	Art. 12, III, b ¹ , f 800	Art. 12, I, b ¹ , f 1 500	" 19, I, b ¹ , 500
" 12, III, c, 1 500	Art. 12, III, c, 4 000	" 12, II, b ¹ , 2 800	" 19, II, b ¹ , 200
" 12, IV, b ¹ , 1 200			f 3 300

<i>Kanonnerboot N°. 7.</i>		Art. 19, XI, b ¹ , f 600		<i>Herstelling van magazijns-goederen.</i>		<i>Werkvaartuigen.</i>	
Art. 12, I, b ¹ , f	400	" 19, XI, c ¹ ,	1 500	Art. 12, I, e, f	50 000	Art. 12, I, g ² , f	1 500
" 12, II, b ¹ ,	100	" 19, XII, b ¹ ,	100	" 12, II, e,	29 000	" 12, II, g ² ,	1 200
" 19, I, b ¹ ,	200	" 19, XII, c ¹ ,	100	" 12, III, e,	1 500	" 12, III, g ² ,	500
" 19, II, b ¹ ,	50		f 180 300	" 12, IV, e,	500	" 12, IV, g ² ,	500
	f 750	<i>Inrichtingen behoorende tot de actieve zeemacht (torpedodienst, enz.).</i>		" 12, V, e,	700	" 12, V, g ² ,	300
<i>Amstel.</i>		Art. 12, I, b ² , f	3 500	" 12, VI, e,	100	" 12, VI, g ² ,	200
Art. 12, V, b ¹ , f	600	" 12, II, b ² ,	4 000	" 19, I, e,	5 000	" 19, I, g ² ,	2 000
" 12, VI, b ¹ ,	1 500	" 12, III, b ² ,	3 000	" 19, II, e,	150	" 19, II, g ² ,	200
" 19, XI, b ¹ ,	300	" 12, IV, b ² ,	10 000	" 19, VI, e,	2 000	" 19, VI, g ² ,	600
" 19, XII, b ¹ ,	100	" 12, V, b ² ,	2 000	" 19, VII, e,	150	" 19, VII, g ² ,	150
	f 2 500	" 12, VI, b ² ,	2 400	" 19, XI, e,	600	" 19, XI, g ² ,	400
<i>Bellona.</i>		" 19, I, b ² ,	5 000	" 19, XII, e,	50	" 19, XII, g ² ,	50
Art. 12, III, b ¹ , f	400	" 19, II, b ² ,	250		f 89 750		f 7 600
" 12, IV, b ¹ ,	3 000	" 19, VI, b ² ,	1 200	<i>Aanmaak en herstelling van artillerie-goederen voor den voorraad.</i>		<i>Gebouwen.</i>	
" 16, a,	2 500	" 19, VII, b ² ,	1 000	Art. 12, I, f, f	2 900	Art. 12, I, h, f	4 500
" 19, VI, b ¹ ,	400	" 19, XI, b ² ,	2 200	" 12, II, f,	2 500	" 12, II, h,	5 000
" 19, VII, b ¹ ,	200	" 19, XII, b ² ,	150	" 12, III, f,	1 500	" 12, III, h,	3 500
	f 10 100		f 34 700	" 12, IV, f,	3 100	" 12, IV, h,	4 000
<i>Diversen.</i>		<i>Conservatie van reserveschepen en huane uitrusting.</i>		" 12, V, f,	200	" 12, V, h,	1 400
<i>Auxiliair eskader, enz.</i>		Art. 19, I, c ² , f	34 000	" 12, VI, f,	800	" 12, VI, h,	2 000
Art. 12, I, b ¹ , f	2 500	" 19, II, c ² ,	3 300	" 19, I, f,	8 000	" 19, I, h,	4 000
" 12, I, c,	3 000	" 19, VI, c ² ,	56 000	" 19, II, f,	16 750	" 19, II, h,	400
" 12, II, b ¹ ,	30 000	" 19, VII, c ² ,	9 000	" 19, VI, f,	2 750	" 19, VI, h,	2 500
" 12, II, c,	10 000	" 19, XI, c ² ,	43 500	" 19, VII, f,	12 300	" 19, VII, h,	1 250
" 12, III, b ¹ ,	5 000	" 19, XII, c ² ,	9 000	" 19, XI, f,	2 000	" 19, XI, h,	1 300
" 12, III, c,	1 000		f 154 800	" 19, XII, f,	2 900	" 19, XII, h,	100
" 12, IV, b ¹ ,	5 000	<i>Aanmaak van magazijns-goederen.</i>			f 55 700		f 29 950
" 12, IV, c,	2 500	Art. 12, I, d, f	16 000	<i>Werfinrichtingen.</i>		<i>Gereedschappen voor de werkplaatsen.</i>	
" 12, V, b ¹ ,	1 000	" 12, II, d,	6 500	Art. 12, I, g ¹ , f	5 000	Art. 12, I, i, f	30 000
" 12, V, c,	300	" 12, III, d,	9 000	" 12, II, g ¹ ,	200	" 12, II, i,	1 500
" 12, VI, b ¹ ,	500	" 12, IV, d,	8 000	" 12, III, g ¹ ,	5 000	" 12, III, i,	12 000
" 12, VI, c,	500	" 12, V, d,	7 000	" 12, IV, g ¹ ,	300	" 12, IV, i,	1 500
" 16, c,	96 000	" 12, VI, d,	4 000	" 12, V, g ¹ ,	2 100	" 12, V, i,	4 000
" 19, I, b ¹ ,	2 000	" 19, I, d,	14 000	" 12, VI, g ¹ ,	150	" 12, VI, i,	2 300
" 19, I, c ¹ ,	1 000	" 19, II, d,	1 000	" 19, I, g ¹ ,	4 000	" 19, I, i,	30 000
" 19, II, a,	500	" 19, VI, d,	7 000	" 19, II, g ¹ ,	2 000	" 19, II, i,	200
" 19, II, b ¹ ,	700	" 19, VII, d,	3 000	" 19, VI, g ¹ ,	4 500	" 19, VI, i,	10 000
" 19, II, c ¹ ,	10 000	" 19, XI, d,	5 500	" 19, VII, g ¹ ,	1 250	" 19, VII, i,	300
" 19, VI, b ¹ ,	3 000	" 19, XII, d,	1 000	" 19, XI, g ¹ ,	3 200	" 19, XI, i,	4 000
" 19, VI, c ¹ ,	2 000		f 82 000	" 19, XII, g ¹ ,	600	" 19, XII, i,	150
" 19, VII, b ¹ ,	1 000				f 28 300		f 95 950
" 19, VII, c ¹ ,	500						

<i>Werktuigen van algemeenen aard.</i>		Art. 12, VI, l, f 100	Art. 19, XII, m, 3 800	<i>Kosten der politie.</i>
Art. 12, I, k, f 4 000	" 19, I, l, 2 500	" 19, II, l, 50	f 82 800	Art. 19, III, f 8 835
" 12, II, k, 2 000	" 19, VI, l, 1 000	" 19, VII, l, 250	<i>Mindere geëmployeerden zonder vaste aanstelling.</i>	" 19, VIII, 8 500
" 12, III, k, 12 500	" 19, XI, l, 100	" 19, XII, l, 50	Art. 19, I, n, f 9 000	" 19, XIII, 5 000
" 12, IV, k, 5 000	f 9 850	<i>Algemeene dienst, toelagen, zieken enz., feestdagen, wachten.</i>	" 19, II, n, 5 400	f 22 335
" 12, V, k, 1 200	Art. 12, I, m, f 500	" 12, II, m, 1 000	" 19, VI, n, 7 000	<i>Kosten der magazijnen van scheepsbouw en uitrusting.</i>
" 12, VI, k, 250	" 12, III, m, 300	" 12, IV, m, 100	" 19, VII, n, 12 200	Art. 19, IV, f 38 300
" 19, I, k, 7 000	" 12, V, m, 300	" 12, VI, m, 1 000	" 19, XI, n, 5 400	" 19, IX, 21 500
" 19, II, k, 300	" 19, I, m, 27 000	" 19, II, m, 10 000	" 19, XII, n, 5 900	" 19, XIV, 15 900
" 19, VI, k, 5 000	" 19, VI, m, 21 700	" 19, VII, m, 10 000	f 44 900	f 75 700
" 19, VII, k, 1 500	" 19, XI, m, 7 100		<i>Mindere geëmployeerden met vaste aanstelling.</i>	<i>Kosten der magazijnen van kleding en levensmiddelen.</i>
" 19, XI k, 1 200			Art. 19, I, o, f 45 000	Art. 19, V, f 5 600
" 19, XII, k, 100			" 19, II, o, 8 265	" 19, X, 975
f 40 050			" 19, VI, o, 25 800	" 19, XV, 1 700
<i>Proefnemingen.</i>			" 19, VII, o, 3 500	f 8 275
Art. 12, I, l, f 2 000			" 19, XI, o, 9 000	
" 12, II, l, 500			" 19, XII, o, 2 040	
" 12, III, l, 3 000			f 93 605	
" 12, IV, l, 200				
" 12, V, l, 100				